

הַלְבוֹת קִרְיָאת שְׁמַע סִימָן סו

סר באיזה מקום יכול להפסיק ובאיזה מקום לא יפסיק, ובו י' סעיפים:

א (א) *בין הפרקים (ב) שואל (ב) בשלום (ג) אדם נקבד ומשיב שלום (ד) *לכל אדם, ובאמצע שואל בשלום מי שהוא ירא ממנו, ב'ג' (ה) אביו או רב' או מי שהוא (ו) גדול ממנו (ז) (ח) בחקמה, (ח) וכל-שכן (א) מלך (ט) *או אנס; *ומשיב שלום לאדם נקבד, *ג'אפלו באמצע (ד) (ז) (י) הפסוק, (יא) יחזיק מפסוק 'שמע ישראל' ויברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' *שלא יפסיק (יב) בהם כלל, (יג) האם לא מפני מי שיצא

א בקלות יג וקרבי
ב יהודה ב לפרוש
ג הנאונים וד"א"ש
ד כן מצא הפיזיקס
ה בית יוסף

שערי תשובה

[7] **הַפְּסִיקִי**. עב"ט, אך דוקא בשעומד בקיום טאינו רשאי להפסיק בבטול בעלמא, (ב) **בשלוש**. אפלי: בשלשן לע"ז. ובבב קיום שאסור לדבר, אפלו בלה"ק אסור, תוספות רפ"ב דברכות. ומנהר"ם טייטלן כתב בגליון הרי"ף בשם: מוקי' מהר"א ש: דוקא בפנים חדשות שואל ומשיב, שאם לא ישא'ל יבוא לידי שגאה, ובהבנה"נ שאין אנו שואלין בשלוש, חלילה לשאל או להשיב לא בין הפסקים ולא בפניה"ל מכל. ובספר החנוך פ' נאחנחן כתב: ימי שאל' ראינו שיקפיד על חבדו כלל לא יפסיק אפלו בין הפסקים, עמ"א ונבט' אליהו רבה פפלו עמק בש"ס ופוסקים: (ג) **בחקמה**. ומ"א זב"ב דבי שגדול מפנו בחקמה הוי מפני הכבוד גזול מקונו אינו מוסק אפלו ח"מ. (ד) **בשמשע** בהרשב"א דמתר' בתקלה לטאל בשלוש הקורא א"פ שיוע שיעטרהו וכתב"ה סימן קלה איתא דת"ח מפלג בדווה הוי בבית מדרא עיי' סימן תפס טעין ה"ה. (ה) **אפלו**. יושאל' אליה בכלל מי שראו מקונו דקתיב שום תשים ע"מ כל"מ למק' שותא איתור עליה. (ו) **הפסיק**. דוקא אינר סדל עניא אכל באמצע עני בגין ושמעת את דברי אלה יז לכבס לא ניסיק, ואם שכן חזון לתחלה פוסקין, כל"מ

פאזר הלכה

בין הפרקים שואל בשלום אדם נכבד. עין במשנה ברורה קמה שכתבו: "שהוא זקן", הוא מלשון עלת-הכבוד, ומשמע מזה שם דאם איננו זקן רק שהוא גדול ממנו בשנים איננו בכלל מפני הכבוד, וצ"ח דבר"ח ובפרש-מגדים: * **לכל אדם.** עין באליה רבה כמה שהביא בשם הרמב"ם, מוכח דלעולם"ס בודאי מותר להשיב. ואם הוא נכבד אלקם הוא בכלל מפני היותה. עין במשנה ברורה כמה שהתפתח בשם חרשי הרשב"א, הוא מלשון הפגן-אברהם, וצ"ח בפחית-השקל שדחק במקורו, ופשוט יהא מדכתב שם הרשב"א לענין וב בר שבא דלחכי לא הכי שאל בעצמו מחלה בשלמא דרבינא משום אלא ארץ ארעא, משמע דאי לא הכי שאל מר בר לא שאל למחלה באמצע הלל. אף שפליג-רינה יצאנו דרבינא לרבינא לרבינא. ומכל מקום דינו של מצינו העל שכתב גם אמת, דאפשר שרצונו יצאנו דין הפרקים מותר לשאלו אבל לא באמצע הפרק: * **או אנס.** עין במשנה ברורה. ראיתי בספר שלמי-עממח שהביא בשם מהרש"ם, דאפילו בשביל הפסד מזון מותר להסכים: * **ומשיב רכב.** עין באר היטב בשם הרב יהודה חסיד דיוקא כמה אמת, ובמגן-גדולים כתב דהקלשון תלמודי רבנו יונה משמע דבי שאלת שלום ממש⁽⁴⁾: * **ואפילו באמצע הפרקים.** עין במשנה ברורה כמה שכתבנו ולענין מעשה רבי, כן כתב בספר צינור-היום. ואף בהרד"ק חיים כתב להפך, דהוא הדין לענין צניח קרשי וקדשי, הוא רק כהיום. ונאמן לו במקום דעל ענין, וראינו, דענינא קרשי או דרשה נגדו מדין שישב בשלום מפני תכבוד. ואלא פסק המ"א דרובא בדסליק ענינא: מכל מקום נראה לענינא דענינא דהדין עם עבודת-חיים, דהלא דין זה דהפגן-אברהם אינו מספס, כי שם בדקדק משנה לא הובא רק בשם איבא דאמר, וגם במגן-אברהם לא הוזכר רק בשם יש-אומרים. וגם פה מלשון השלחן-ערוך לא משמע כן. דאי לא הכי מאי רבנא דאשמע יצאנו? שלא יפסיק, הלא חד ענינא הוא כל הפסוק, כדמשמע בסיקן סא סעיקי יד הנה"ה, והוא נובע מספרי: ונהי מהחמיר הפגן-אברהם לחש לדעת היש-אומרים הנה לענין הפסוק, אבל לא לכל על-ידי-ה צניח "אמן" שמה רבא"א אומרים ויברכו: * **שלא יפסיק בהם בשלל.** עין משנה ברורה. ולענינא דעת, ואף דאשמע אלקם משמע דאי צניה, ובי איתא ענינא דאם, ולענינא דענינא דרבי עקיבא גדול וכוהן לפי מה ברנו לעיל בסיקן סא בבאוי חלקה הדין עם ה"פ ושלמי-הגדולים שד"ד יצאנו אמר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" אין צריך לחזר, מזה לנו להשוותו לענין שהאמר אסור להסכים בו ל"אמן" יהא שמה רבא"א וקדשה ויברכו. והנהיגה שהביא הגר"א לרין הכתיב-יוסף ממצעב איננו צ"ח שלא הפסיק ליוסף בעת שהקטע שמוע אין ראה לברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כי לא אמרו יצאנו אז כלל, רק קדם פסירתו אמרו, דאיהא בפסחים ג"ח ע"א. ואף אם צניח שכתבנו שברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" אין יפסיק בכל גני, אף הדין אם נאמן לו? לענינא דאמן: "אמן" שמה רבא"א" בין "שמע" ל"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"? ודלא חילקו מהסכים משמע דלא צניה, וכן משמע קצת ברבור הטור ביטמן ור' ועין

דבֿחֿיב "שׁוֹם תִּשִּׁים עֲלֶיךָ מֶלֶךְ", שֶׁתִּהְיֶה אִמְתּוֹ עֲלֶיךָ: (ט) אִזּא אֶפְסִיק, אִם לֹא בִמְקוֹם דְּסֵלֶק עֲנָנָא, וְאִם פֶּסֶק חֲזוֹר אֶסְרֶיךָ לְתַחֲלָא שֶׁיִּשְׁתַּבֵּאֵר לְקַמָּה, אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְמַהֵר לִסְמֵי הָעֵינָן, יָכוֹל לְפֶסֶק אֶפְלֹא מִצְוֶה רַבָּה דָּוָּ, וְלַעֲשׂוֹת עִם הַחֲבֵרָה, וְאַחֲרֶיךָ יִחְזוּ לְתַחֲלֵת הַפֶּסֶק: (י) אֶפְסִיק גַּם כֵּן בֵּין "שִׁמְעַ יִשְׂרָאֵל" לִ"כִּרּוֹן" שֶׁם כְּבוֹד מְלִכּוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וְיִקְדֶּשֶׁה וּבְרֻכּוֹ לֹא יִעָנֶה, וְעַיִן בַּבֵּאֵר הַלְכָּה. וְאַשְׁמֶר דָּאִם תִּהְיֶיהָ הִי

שַׁעַר הַצִּיּוֹן

(ח) מגן־אברהם: (ג) מגן־אברהם: (א) מִלְקֵט מִגְּזֵן־אֲבִרְהָם וְאֵלֶיהָ רָבָה: (ד) לִקְטָן בְּסִימָן קֹדֶם מִגְּזֵן־אֲבִרְהָם סִימָן־קָטָן ה, וּמִכֵּחַ בְּיוֹתֵר בְּכֹאזִיר הַגֶּרֶא' שֶׁם עִי"ש לִעֲזָן ט' וְהַקְטִיעוֹת: (ה) אֵלֶיהָ רָבָה בְּסִימָן סָד בְּשֵׁם הַרְבֵּה פּוֹסְקִים: (ו) פְּרִי־מִגְדִּים בְּשֵׁם הַלְבוֹשׁ וְכֶסֶף־מִשְׁנֶה: (ז) דְּבָרֵי־חֲמוּדוֹת וְפִרְי־מִגְדִּים: (ח) חֵי־אֲדָם: (ט) פְּרִי־מִגְדִּים: (י) עֶלֶת־חֲמִיד: (יא) מִגְּזֵן־אֲבִרְהָם: (יב) מִגְּזֵן־אֲבִרְהָם וְאֵלֶיהָ רָבָה: (יג) עֶלֶת־חֲמִיד: (יד) הַרְבֵּבִים בְּפֶרוֹשׁ הַמִּשְׁנֶה: (טו) כְּנִי־אֲבִרְהָם בְּשֵׁם הַכֶּסֶף־מִשְׁנֶה: (טז) עֲבוֹדֹת־הַיָּסוֹד:

הלכות קריאת שמע סימן סו ביאורים ומוספים

סימן סו

באיזה מקום יכול להפסיק ובאיזה מקום לא יפסיק

[משנ"ב ס"ק א]

בין הפסקים⁽¹⁾.

(1) ואם קורא קריאת שמע קודם התפילה כיון שחושש שמא יעבור זמנה, כתב בביה"ל להלן (ס"ה סוף ד"ה ואלו) שאסור להפסיק בה באמצע הפרק אפילו שקורא בלי ברכותיה, והוסיף, שכל זה דוקא באמצע הפרק, אבל בין הפרקים אפשר שמוחר להפסיק, אך ברשב"א משמע שגם בקריאה זו נודג דין הפסק בין הפרקים.

ובקריאת שמע שקורא עם תפילין של ר"ת, ולא מתכוון לצאת בה ירי חובת קריאת שמע אלא קורא כדי לקרוא קריאת שמע עם תפילין, כתב בביה"ל (שם) שיכול להפסיק מפני הכבוד אף באמצע הפרק.

[משנ"ב ס"ק ב]

הלילה לשאל או להשיב אפילו דברי-תורה, לא בין הפסקים ולא בפסקי דומיה⁽²⁾.

(2) ולשאל ולהשיב מפני היראה, כגון לאביו או לרבו המובהק, כתב השו"ת הלכות (סי"א) שאמנם המשנ"ב לא כתב במפורש שאסור, אבל בחיי אדם (כלל כ ס"ו) מבואר שגם זה אסור.

ולחפשי מניסור כשאי אפשר בענין אחר, כתב הכף החיים (ס"ק ז) בשם הריטב"א ביומא (יט, ב), שמוחר לזמנו ואפילו להפסיק, שלא גרע מההיתר להפסיק מפני היראה והכבוד, וכבוד שמים עדיף. וכן כתב המקור חיים (סי' סג ס"ו) שאם הרמיה לא תספיק מותר אפילו לדבר.

וכשמורה הוראה נשאל שאלה נחוצה, כתב הערוך השלחן (ס"ד) שמצוה עליו לענות בין הפרקים.

ולענין כתיבה האם היא כדיבור ויהיה אסור לכתוב במקום שאסור לדבר, ראה בפמ"ג (סי' מז משב"ז ס"ק ב) שהסתפק אם מותר לכתוב דברי תורה בחדר האמצעי של המרחץ או במקום שאינו נקי לגמרי שאסור לדבר שם דברי תורה. ובספר נחלת אליהו (לגר"א דושניצור, סי' כא-כב) כתב שלענין הכותב ספירת העומר הסתפק בזה בשו"ת רעק"א (מהדו"ק סי' ל) אם כתיבה נחשבת כדיבור ונחשב שספר ספירת העומר [והשערי תשובה סי' תפט ס"ק א] כתב שיש להסתפק קצת, אך נראה שיחזור ויספור בברכה, אלא שהוסיף הרעק"א שאף אם כתיבה כדיבור, מ"מ אם מכוון שלא

תחשב כדיבור אינה נחשבת כדיבור. וכן כתב הגר"י קניבסקי (קהלות יעקב ברכות סוף סי' יב) בביאור דברי הרעק"א. מאידך, הא"א (בוטשאטש מהדו"ת סי' עה ס"א) כתב שכתובה היא כדיבור, ואין לכתוב דברי תורה כנגד ערוה, וכן כתב בשו"ת שלמת חיים (סי' סא) שיש להחמיר שלא לכתוב דברי תורה כנגד ערוה.

ולענין לכתוב במקום שאסור להפסיק כדיבור, כתב בשו"ת שלמת חיים (סי' מו) שאסור, משום שמעשה חמור אף יותר מדיבור. ובשו"ת אור לי (לשדי חמד, סי' ט) כתב שאפילו אם כתיבה אינה כדיבור, אסור לכתוב דברי תורה במקום שאסור לדבר, שיש לחוש שיוציא דיבור מפיו. מאידך, האדמו"ר (עובר אורח אות קעג) וכן הגר"ח קניבסקי (דעת נוטה עמ' רי, ואשי ישראל פי"ט הע' א) כתבו שגם במקום שאסור להפסיק באמצע התפילה כדיבור, מ"מ כתיבה מותרת. ובשו"ת התעוררות תשובה (ה"א סי' כז) כתב שהרוצה להפסיק בברכות קריאת שמע כדיבור כדי לקרוא לאנשים להשלים מנין, מותר לעשות כן, אך אם יכול לעשות כן בכתיבה לא יפסיק כדיבור.

אכן, לענין ברכות התורה על כתיבת דברי תורה שכתב השו"ע לעיל (סי' מז ס"ג) שיש לברך על כך, הביא המשנ"ב שם (ס"ק ד) שני טעמים, ולא הביא את הטעם שיש לברך משום שכתובה כדיבור [ואף לטעם שכתב המשנ"ב בשם הלבוש שכתובה כיון שעושה מעשה חמור דינה מהרהור, ביאר השדי חמד (שם) שאין הכוונה שכתובה כדיבור]. וראה מה שכתבנו בביה"ל לקמן סי' תפט ס"א ד"ה מונה והולך, לענין ספירת העומר.

[משנ"ב שם]

ולא שיהיה כדי לגמור את פלה, לקלי עלמא אינו חוזר רק לאותו הפסוק⁽³⁾.

(3) ואם שהה כשיעור שיש בו כדי לגמור את כל הקריאת שמע, כתב לעיל (סי' סה ס"ק ב-ה) שיחזור לתחילת הקריאת שמע, ודוקא כשהשהיה היתה מחמת אונס שהאיש אינו ראוי כגון שצריך לנקי, או שהמקום אינו ראוי כגון שמצא שם צואה. וכשסח במזיד באמצע קריאת שמע, כתב שם (ס"ק א) שנכון לחזור לראש אפילו בלא שהה כדי לגמור את כולה.

[ביה"ל ד"ה ומשיב]

ויקמנו גבורים כתב דמלשון תלמידי רבנו יונה משמע כדי שאילת שלום מקמ⁽⁴⁾.

(4) וכשצריך להשיב מפני הכבוד, כתב במשנ"ב להלן (ס"ק כו) שאם הגבאי שואלו לשמו מותר להשיבו מפני הכבוד, ומוכח שאין בזה שיעור של תיבה אחת אלא הכל לפי הצורך, כיון שאפשר ששמו של העולה לתורה הוא יותר מתיבה אחת.

יום ג' ג' סבת תשע"ז

באר הגולה ק

ר שצליחלקט
ז סמ"ק ויבנו יונה
וקראש
המקדשים ח בעל
הפנהיג

הלכות קריאת שמע סימן סו

שְׁמַע יִהְיֶהנֶגוּ: ב (יד) *אֵם שָׁבַח לְהַנִּיחַ צִיצִית וְתַפְלִין יָכוֹל לְהַפְסִיק (טו) בֵּין הַפְּרָקִים לְהַנִּיחֵם, וַיִּכְרֹף עָלֵיהֶם: הגה' וְיֵשׁ אִמְרִים שְׁלֵא יִכְרֹף עָלֵיהֶם עַד אַחֵר הַתַּפְּלָה, וְהָכִי נִהְיָ לְעֵנֶן (ה) [טז] טְלִית (כ"י): **ג (יז) *לְקַדֵּשׁ לְקַדְּשָׁה (יח) וּלְיִכְרֹכוֹ (יט) מַפְסִיק אֶפְסֵלוּ בְּאֻמְצֵעַ (ו) [נו] הַפְּסוּק וְכֵן לְמִוּדִים, אֲכָל לֹא יֵאמַר אֶלָּא (כ) תַּבַּת 'מִוּדִים' (ו) בְּלִכּוּד:** הגה' וְכֵן בְּיִכְרֹכוֹ לֹא יֵאמַר 'יִתְבַּרְךָ וְיִשְׁתַּבַּח' וכו'. וְיֵשׁ אִמְרִים דְּאָמַר שְׁעוֹנִין אַחֵר בְּרַפְּתָהּ הָאֵל (ח) (כא) הַקְדוּשָׁה וְאַחֵר 'שׁוֹמֵעַ תַּפְּלָה' יֵשׁ לוֹ דִּין קְדֻשָּׁה וְיִזְכֵּל לְעֲנוּת אוֹתָם בְּקִרְיַת שְׁמַע, וְכֵן עָקֵר. וְלִכָּל (כב) הֵנִי מְלִי פְּסִיקִים מְכַל־שָׁעֵן בְּאוֹמֵר (ט) (כג) תַּחְנוּנִים (תְּשׁוּבָה הַרְשָׁב"א): **ד *כִּתְּחַן שְׁהִיהָ קוּרָא (כד) קְרִיַּאת שְׁמַע וְקִרְאוּהוּ לְקִרְוֹת בְּתוֹרָה, יֵיֵשׁ מִי**

שְׁעִיר תְּשׁוּבָה

הָא לֹא הָכִי שׁוֹאֵל בְּשׁוֹלֵם חֲבֵרוֹ וְאֶפְסֵלוּ בְּהַכְּכָנָה: [ה] טְלִית. עַבְהָיִט. וְעֵינִן לְגִיל ס"י נִיט בְּשְׁעִיר־תְּשׁוּבָה מִשֵּׁשׁ בְּזֶה: [ו] הַפְּסוּק. עַבְהָיִט שְׁתַּבַּח בְּשֵׁם מַגִּי' בְּשִׁמְעַ קוֹל רַעְמִים נְפִסִּים וְיִכְרֹף. וְיִכְבֹּד־שׁוֹר כְּתֵב דְּהִרָא"ש אֵינוֹ חוֹלֵק מִשְׁעָם ל"ו דְּקִי' פְּרִיקָא הוּא כְּמִשֵּׁי קְאוֹפְרִים, דְּכִינֵן שְׁעִיטָה בְּשִׁכְחוֹ שֶׁל הַקְדָּוָה אֵין לְהַפְסִיק בְּשִׁבְחָה אִסֵּר, וְכֵן מִשְׁמַע בְּהִנְיָה שְׁתַּבַּח לֹאֵמַר דְּהָאֵל הַקְדוּשָׁה, מִשְׁמַע לְשֹׁאֵר אָמֵן לֹא, וְכִרְבַּת תַּפְלִין שְׁאֵין דְּשִׁנֵּן לְקִישׁ שְׁתַּפְּלִין חוּבָה לְקִישׁ עֲבִיד בְּקִרְבָּהּ, וְגַם בְּאִיר פִּקְסָק עַל מַגִּי'. וְעֵינִן בְּשׁוֹמֵעַ י"ב ס"י מֵא בְּהִיא דְּבִרַי הַמַּגִּי' לְעֵנֶן קְדוּשָׁה הַלְכָהּ בְּאֻמְצֵעַ מְגִלָּה וְכִיבִיא דְּבִרַי א"א"ו הַכְּכִישׁ שְׁחֹלֵק עַל מַגִּי' וְלֹא עָבַד הַכְּרַע בְּיִנְיָהִם:

אֲכָל בְּתוֹסְפָתָא פ"ק דְּבִרְכוֹת מִשְׁמַע בְּבִרְיָ ל"ח, מ"א: (ח) הַקְדוּשָׁה. מִשֵּׁם דְּהוּא סִימָן ג' רִאשׁוֹנוֹת שְׁמוֹעַ תַּפְּלָה הֵי סִימָן אֻמְצֵעִית. וְהָא דְּלֹא תִּשְׁבִּי אָמֵן שֶׁל בְּרַפְּתָה שִׁים שְׁלֹם, לְפִי שֶׁהָא א"י הַנִּחַיד עוֹנָה אִסֵּר י"ח וְלִפְסִיק אֵין לוֹ לְהַפְסִיק בְּשִׁבְלֵיו מֵאַחֵר שְׁכִיבֵל לֹאֵמַר בְּיָחִיד, כ"י בְּשֵׁם מְהִירָא. וְכֵתֵב לְבוֹשׁ דְּלִדְרֹן דְּקִי"ל בְּסִי' רַטוֹ דְּיָחִיד אֵינוֹ עוֹנָה אָמֵן אַחֵר סִימָן י"ח צִרְיָה לְהַפְסִיק בְּקִישׁ לְעֲנוּת אָמֵן אַחֵר שִׁים שְׁלֹם, וְכָל־ח כְּתֵב דְּלֹא נְפִסִּים אֶלָּא יִסְמָךְ עַל אָמֵן שְׁאוֹמֵר בְּעִשָּׂה שְׁלֹם, וְהַפְּסִיק עֲמוֹ הַמִּי' ע"ש: (ט) תַּחְנוּנִים. וְיֵשׁ לְלִמּוֹ ג"כ בְּמַכְ"שׁ דְּיִזְכֵּל לְהַפְסִיק

בְּאוֹר הַלְכָהּ

בְּסִפְרָא יְשׁוּעָתָא יִצְחָק, וְצִרְיָה עֵינִן גְּדוֹל לְמַעֲשֵׂה: * אֵם שָׁבַח וְכו', בֵּין הַפְּרָקִים. עֵינִן בְּמִשְׁנֵה בְּרוּרָה בְּמֵה שְׁתַּבַּחנָה דָּאָם נִדְּפֵן לוֹ תַּפְלִין בְּקִרְיַת שְׁמַע יֵיֵשׁ תַּחַף בְּבִרְכָּה: הַשְּׁעָם, כִּי אֵינוֹ פּוֹסְקִין בְּהַרְמָ"א בְּסִפְרָא ח בְּהִנְיָה דְּגַם בְּאֻמְצֵעַ הַפְּרָק שֶׁל "אֶתָּה וְיִצְחָק" מִסֵּר לְבָרְךָ: וְאֶפְסֵלוּ יִיכָן בְּאֻמְצֵעַ הַפְּרָק שֶׁל "יִצְחָק אִיר" או "אֶתָּה רַבָּה" גַּם הַרְמָ"א מוֹדָה לְרַעַת הַמַּחְבֵּר דְּטוֹב יוֹתֵר לְהַמְחִין עַד בֵּין הַפְּרָקִים כְּדִי שִׁיְהִי יִזְכֵּל לְבָרְךָ אֶלְפָא כָּלְיָא עֲלֵמָא, וְכֵמוֹ שְׁתַּבַּחנָה בְּמִשְׁנֵה בְּרוּרָה, כֵּן מוֹכַח מִפְּרִי־מְגִידִים וְדִרְבֵּי־הַסִּימָן, וְהַגָּאֹן ר' עֲקִיבָא אֵינִר בְּהַרְשִׁי' גַּם יִכָּן מַצִּיד לִימֵר כֵּן: * לְקַדֵּשׁ וְלִקְדָּשָׁה וְכו'. עֵינִן בְּכִסְף־מִשְׁנֵה סוֹף פֶּקֶד י' מַתְּפִלָּה, דְּבִכְרֹכוֹת קִצְרוֹת אִסֵּר לְהַפְסִיק בְּאֻמְצֵעַ אֶפְסֵלוּ ל"אֵמֵן וְהָא שְׁמָה רַבָּא" וְקִדְּשָׁה, וְהַשְּׁעָם, דְּעִלְיָדִי הַהַפְּסִיק לֹא יִזְכֵּל לְהַחְבֵּר הַסּוֹף־בְּרַכָּה לְהַשְׁם וּמִלְכּוֹת שְׁאִמֵּר, וְהַבִּיאֵל לְהַלְכָה בְּסִפְרָא מְגִידִים. וְפִשְׁטוֹ דְּלִפִּי זֶה אֶפְסֵלוּ בְּבִרְכָּה אֶתָּה דְּאֵמֵרִין שְׁמִפְסִיק, אֵם אֵנֶר לוֹ זֶה אַחֵר שְׁאִמֵּר סוֹף הַבְּרַכָּה "בְּרוּךְ אַתָּה ה'" וְהוּא מְלַחֲפִיק לְשׁוֹם דְּבִרַי. וְכַחֲמִי־אֵם כָּלְיָא ה' נִשְׁאֵר בְּצִירָה עֵינִן לְעֵנֶן דִּיעֲבֵד אֵם צִרְיָה לְחֹזֵר לְרֹאשׁ, עֵינִן שֵׁם: * כִּתְּחַן שְׁהִיהָ קוּרָא. עֵינִן מִשְׁנֵה בְּרוּרָה בְּמֵה שְׁתַּבַּחנָה דָּאָם הַשְּׁעִי' מִיָּרִי אֶפְסֵלוּ בֵּין הַפְּרָקִים, הוּא מִדְּבִרַי הַפְּרִי־מְגִידִים, וְלֹא יִנְעִתִי מְקוֹרָו כָּלְיָא, דְּמַתְּשׁוּבַת הַנִּשְׁבָּא סִימָן קְלִיָּה מוֹכַח דְּנִרְשָׁבָא נִשְׁאֵל עַל בְּאֻמְצֵעַ הַפְּרָק: וְלִמֵּר דְּרִיבִי מִסְּגוֹן אֲבָרְכֵם סִימָן קְלִיָּה

בְּאוֹר הַיֵּטֵב

ספ"ב מ"א. וְכֵתֵב ר"י חֲסִיד, דְּוָקָא שְׁלֹם וְלֹא יוֹתֵר, עֵינִן עִית וְהַסְּק"א: (ה) טְלִית. דְּבִצִּיצִית אֵינוֹ חוֹבֵת גְּבָרָא, שְׁאֵם אֵין לוֹ טְלִית פְּטוֹר מִצִּיצִית וְיִזְכֵּל לְקִרְוֹת ק"ש בְּלֹא צִיצִית, וְדָאִי הֵי הַפְּסִיקָה [וְעֵינִן בְּמִי' וְכַס' אֶלְיָה רַבָּה]: (ו) הַפְּסוּק. דָּאָם פּוֹסֵק לְשֹׁאֵל מִפְּנֵי כְּבוֹד ב"ו ק"ו מִפְּנֵי כְּבוֹד הַקְּבִיָּה, וְהַסְּק"א נִיל אֵם שְׁמַע קוֹל רַעְמִים נְפִסִּים וְיִכְרֹף, מ"א: (ז) בְּלִכּוּד. פ"י מִוּדִים אֲנַחְנוּ לָךְ בְּלִכּוּד. וְכִבְרָכוֹ אוֹמֵר בְּרוּךְ ה' הַמְּבַרְכֶּךָ לְעוֹלָם וָעֶד, וְאָמֵן יִשְׂרָאֵל עַד יִתְבַּרְךָ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִשְׁמַע עַד אָמֵן שְׁאִמֵּר יִתְבַּרְךָ וְיִצְנֵה אָמֵן, וּמַתְּקַבֵּל וְאֵלְיָךְ לֹא יִצְנֵה אָמֵן כִּי אֵינוֹ אֶלָּא מְנַהֵג. וְעַל בְּרַפְּתָהּ עוֹנָה בְּרוּךְ ה' הַמְּבַרְכֶּךָ לְעוֹלָם וָעֶד אָמֵן, וְכִבְרָכָה יֵאמַר רַק קְדוּשָׁה וְכִרְוֹף וְלֹא יִמְלֹךְ, ל"ח. וְכַתְּמָתָא י"ג מִשְׁמַע שְׁעוֹנִין גַּם יִמְלֹךְ שְׁנָה שְׁנָה לְקַדְּשָׁה, אֲכָל בְּתוֹסְפָתָא פ"ק דְּבִרְכוֹת מִשְׁמַע בְּבִרְיָ ל"ח, מ"א: (ח) הַקְדוּשָׁה. מִשֵּׁם דְּהוּא סִימָן ג' רִאשׁוֹנוֹת שְׁמוֹעַ תַּפְּלָה הֵי סִימָן אֻמְצֵעִית. וְהָא דְּלֹא תִּשְׁבִּי אָמֵן שֶׁל בְּרַפְּתָה שִׁים שְׁלֹם, לְפִי שֶׁהָא א"י הַנִּחַיד עוֹנָה אִסֵּר י"ח וְלִפְסִיק אֵין לוֹ לְהַפְסִיק בְּשִׁבְלֵיו מֵאַחֵר שְׁכִיבֵל לֹאֵמַר בְּיָחִיד, כ"י בְּשֵׁם מְהִירָא. וְכֵתֵב לְבוֹשׁ דְּלִדְרֹן דְּקִי"ל בְּסִי' רַטוֹ דְּיָחִיד אֵינוֹ עוֹנָה אָמֵן אַחֵר סִימָן י"ח צִרְיָה לְהַפְסִיק בְּקִישׁ לְעֲנוּת אָמֵן אַחֵר שִׁים שְׁלֹם, וְכָל־ח כְּתֵב דְּלֹא נְפִסִּים אֶלָּא יִסְמָךְ עַל אָמֵן שְׁאוֹמֵר בְּעִשָּׂה שְׁלֹם, וְהַפְּסִיק עֲמוֹ הַמִּי' ע"ש: (ט) תַּחְנוּנִים. וְיֵשׁ לְלִמּוֹ ג"כ בְּמַכְ"שׁ דְּיִזְכֵּל לְהַפְסִיק

מִשְׁנֵה בְּרוּרָה

לֹא וְכו'. וְדִינוּ הוּא (יז) כְּמוֹ בְּתַפְּלָה, לְקַמֵּן בְּסִימָן קד: **ב (יד) אֵם שָׁבַח. או שְׁהִיהָ (יח) אָנוּס, שְׁלֹא הִיָּה לוֹ צִיצִית וְתַפְלִין מִתַּחְלָה: (טו) בֵּין הַפְּרָקִים. ואֵם נִדְּפֵן לוֹ בְּאֻמְצֵעַ הַפְּרָק, יִשְׁתַּבַּח מִלְּהַנִּיחֵם עַד בֵּין הַפְּרָקִים כְּדִי שִׁיְהִי יִזְכֵּל לְבָרְךָ עָלֵיהֶם⁽⁶⁾. וְהֵנִי מְלִי אֵם נִדְּפֵן לוֹ בְּאֻמְצֵעַ בְּרַפְּתָה "יִצְחָק אִיר" או "אֶתָּה רַבָּה", אֲכָל אֵם נִדְּפֵן לוֹ תַּפְלִין בְּאֻמְצֵעַ קְרִיַּאת שְׁמַע יֵיֵשׁ תַּחַף. כִּי כָל תַּבָּה וְתַבָּה שֶׁל קְרִיַּאת שְׁמַע מְצוּה שִׁיְהִי עָלֵיו תַּפְלִין, וְהַנִּחָה תַּהִיָּה בְּבִרְכָּה [פמ"ג]: (טז) טְלִית. דְּבִצִּיצִית (יט) אֵינוֹ חוֹבֵת גְּבָרָא, שְׁאֵם אֵין לוֹ טְלִית פְּטוֹר מִצִּיצִית וְיִזְכֵּל לְקִרְוֹת קְרִיַּאת שְׁמַע בְּלִי צִיצִית⁽⁸⁾, עֲלִיכֵן מְקַרֵּי הַפְּסִיקָה עֲלִי־יִד הַבְּרַכָּה, אֲכָל תַּפְלִין דְּהוּא חוֹבֵת הַגּוֹף, וְגַם בְּלִמֵּי תַּתְּפִלִּין הוּא כְּמַעֲיֵד עֲדוֹת שְׁקֵר בְּעֲצֻמוֹ חֵס וְשְׁלֹם, שְׁאוֹמֵר "וְיִקְשְׁתֶּם" וְאֵינוֹ קוֹשֵׁר, עֲלִיכֵן נִקְשְׁטִין בְּרַעַת הַרְאִשׁוֹנָה דְּלֹא תִּשְׁבִּיָּה הַפְּסִיק. וְכָל זֶה לְעֵנֶן הַבְּרַכָּה, אֲכָל הַלְבִּישָׁה לְבָדָה מְהִירָא, וְלֹאֵחֵר תַּתְּפִלָּה מִשְׁמַשׁ בְּצִיצִית וְיִכְרֹף. וּמִשְׁמַע בְּבִית־יוֹסֵף דְּאֶפְסֵלוּ בְּאֻמְצֵעַ הַפְּרָק מִסֵּר הַלְבִּישָׁה, לְכַד מְפִיק רִאשׁוֹן שֶׁל קְרִיַּאת שְׁמַע. וְכֵתֵב הַפְּרִי־מְגִידִים דְּהֵי נִקְשְׁטִין בְּהַרְצַת הַרְמָ"א. וְהִיכָא (כ) שְׁהוּא יוֹשֵׁב בְּבִית־הַכְּנֶסֶת וּמַתְּבַשֵּׁל לִישִׁב בְּלִי טְלִית, לְכָלְיָא עֲלֵמָא יִזְכֵּל לְבָרְךָ עָלֵיו בֵּין הַפְּרָקִים⁽⁸⁾: **ג (יז) לְקַדֵּשׁ. הֵינִי ל"אֵמֵן וְהָא שְׁמָה רַבָּא" עַד "עֲלֵמָא", (כא) וְלֹא יֵאמַר "יִתְבַּרְךָ"⁽⁹⁾, (כב) וְיִצְנֵה אָמֵן אַחֵר "דְּאֵמֵרִין בְּעֵלְמָא", אֲכָל עַל "תַּתְּקַבֵּל" "וְהָא שְׁלֵמָא" עִישָׁה שְׁלֹם" לֹא יִצְנֵה אָמֵן, כִּי אֵינוֹ אֶלָּא מְנַהֵג, וְלִקְדָּשָׁה יֵאמַר רַק "קְדוּשָׁה" וְיִתְבַּרְךָ" שְׁנֵהוּ עָקֵר קְדֻשָּׁה (כג) וְלֹא "יִמְלִיךְ", וְכָל־שָׁבֵן שְׁלֹא יֵאמַר "נִקְדָּשׁ" וְשֹׁאֵר דְּבִרִּים שְׁמוֹסִיפִין בְּשִׁבְחָה, וְכָל זֶה (כד) אֶפְסֵלוּ בֵּין הַפְּרָקִים לֹא יֵאמַר: (יח) וּלְיִכְרֹכוֹ. שְׁעוֹנָה "בְּרוּךְ ה' הַמְּבַרְכֶּךָ (כה) לְעוֹלָם וָעֶד", וְכִבְרָכָה תַּתְּוֹרָה יִצְנֵה "בְּרוּךְ ה' הַמְּבַרְכֶּךָ לְעוֹלָם וָעֶד" וְגַם אָמֵן (כו) עַל סוֹף הַבְּרַכָּה⁽¹⁰⁾; (ז) וְיֵשׁ מִפְּקַדְּקֵין בְּאֻמְצֵעַ נִדְּפָה דָּאָם שְׁמַע קוֹל רַעְמִים נְפִסִּים וְיִכְרֹף, דְּהֵי מְצוּה עוֹבְרָתָא⁽¹²⁾; וְיֵשׁ חוֹלְקִין, דְּכִינֵן שְׁהוּא עוֹסֵק בְּשִׁכְחוֹ שֶׁל מְקוֹם אֵין לוֹ לְפַסֵּק בְּשִׁבְלֵיו שְׁבַח אַחֵר, וְלֹא דְּמִי לְכָל הֵנִי דְּהֵי דְּבִרַי שְׁבַקְדָּשָׁה⁽¹³⁾ [תְּבוֹאוֹת־שׁוֹר וְא"ר וְשֹׁאֵרִי אַחֲרוֹנִים]. גַּם מִתְּשִׁיבָאֵם מִשְׁמַע דָּאָם שְׁמַעֵן בְּאֻמְצֵעַ אֵין לוֹ לְבָרְךָ עָלֵיהֶם, כִּי אֵם כְּשִׁשְׁמַע אוֹתוֹן בֵּין הַפְּרָקִים: (כ) תַּבַּת 'מִוּדִים'. פְּרוּשׁ, (כט) 'מִוּדִים אֲנַחְנוּ לָךְ', וְלֹא כָל הַמִּוּדִים דְּרַבְּנֵן, דְּהֵי לֵה הַפְּסִיקָה גְּדוֹלָה, וְנִרְאָה (ל) דְּהוּא הִדִּין בְּבִין הַפְּרָקִים: (כא) הַקְדוּשָׁה. מִשֵּׁם דְּהִיא סִימָן שֶׁל בְּרַכּוֹת רִאשׁוֹנוֹת, וְ"שׁוֹמֵעַ תַּפְּלָה" הֵי סִימָן אֻמְצֵעִית; אֲכָל הָאֵמֵן אַחֵר סִימָן שִׁים שְׁלֹם, אֵף דְּהוּא סִימָן כָּל הַשְּׁמוֹנָה־עֶשְׂרֵה, הַכְּסִימוֹ הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים דְּלֹא יִצְנֵה בְּאֻמְצֵעַ קְרִיַּאת שְׁמַע⁽¹⁴⁾, עֵינִן מְגִידִין אֲבָרְכֵם הַשְּׁעָם: (כב) הֵנִי מְלִי. לְקִאוּרָה לֹא דְּוָקָא, דְּהוּא הִדִּין לְכָל אָמֵן צִרְיָה לְפַסֵּק כְּשֹׁאֹמֵר תַּחְנוּנִים, אֲכָל בְּאֻמְצֵעַ דְּבִרַי הַרְמָ"א נְכוּנִים מְאֹד, דְּהוּא מִיָּרִי בְּתַחְנוּנִים הַרְגִּיל לִמֵּר בְּסוֹף סִימָן שְׁמוֹנָה־עֶשְׂרֵה. עֲלִיכֵן (לא) אֵלוֹ אֲמִנִים דְּוָקָא [כֵּן מְצֵאתִי בְּהִדְיָא בְּתַשְׁבּוּת הַרְשָׁב"א שְׁמַמְנוּ נֹבַע הִדִּין]: (כג) תַּחְנוּנִים. וְכָל־שָׁבֵן בְּפִסְטוֹי דְּוָקָרָה. וְלִעֵנִן אֵם מִסֵּר לְעֲנוּת אָמֵן בֵּין הַפְּרָקִים שֶׁל קְרִיַּאת שְׁמַע וּבְרַכּוֹתֶיהָ, הַחֲמִי־אֵם בְּכָל־כ סְעִיף ד כְּתֵב דְּאֵינוֹ מִסֵּר לְעֲנוּת רַק הָאֵמֵן מִן הַבְּרַכָּה עֲצֻמָּה שְׁשִׁיקָה מִתַּחְלָה, אֲכָל הַפְּרִי־מְגִידִים בְּסִימָן נָא וְכֵן בְּחִדּוּשִׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵינִר בְּסִימָן זֶה הַכְּסִימוֹ דְּכָל אָמֵן מִסֵּר לְעֲנוּת בֵּין הַפְּרָקִים⁽¹⁵⁾. הַטִּיל מִים, לֹא יִכְרֹף "אֲשֹׁר יִצֵּר", רַק יֵשׁ יִדִּי וְלֹאֵחֵר תַּתְּפִלָּה יִכְרֹף [וה"ח]: **ד (כד) קְרִיַּאת שְׁמַע. או שְׁהִיהָ (לז) עוֹסֵק בְּבִרְכּוֹתֶיהָ, וְכֵן שְׁהוּא עוֹמֵד בְּאֻמְצֵעַ הַפְּרָק או בֵּין הַפְּרָקִים. וְכֵתֵב הַאֲלִיָּה רַבָּה וְדִרְבֵּי־הַסִּימָן. דְּכִינֵן אֶתָּה לְתַפְּלָה לֹא יִצְנֵה אֶפְסֵלוּ אֵם קְרִאוּהוּ⁽¹⁶⁾, וְאֵין צִרְיָה לִמֵּר******

שְׁעִיר הַצִּיצִית

(י) הַגִּי' א"א: (יח) דְּרִיבֵי־הַסִּימָן: (יט) אַחֲרוֹנִים: (כ) אֲבָרְכֵם עוֹר וּפִשְׁטוֹ: (כא) בְּאוֹר הַגִּי' א"א, דְּלֹא מְגִידִין אֲבָרְכֵם, וְגַם הַחֲמִי־אֵם הַעֲמִית כֵּן: (כב) מְגִידִין אֲבָרְכֵם: (כג) מְגִידִין אֲבָרְכֵם: (כד) שְׁשׁוֹט: (כה) פְּרִי־מְגִידִים: (כו) מוֹכַח מִדְּרִיבֵי־הַסִּימָן וְשִׁלְטוֹן שְׁלֵמָה וְשֹׁאֵר אַחֲרוֹנִים, דְּלֹא כְּלִבוּשִׁי־שָׂרָה שְׁשִׁיקָה בְּזֶה: (כז) פְּרִי־מְגִידִים: (כח) דְּבִלְאוֹ הַכִּי הַפְּרִי־מְגִידִים מְקַל עַל כָּל אָמֵן: (כט) אַחֲרוֹנִים: (ל) מִדְּמִוּמָהוּ רַבָּא לִיתְבַּרְךָ וְיִשְׁתַּבַּח: (לא) עֵינִן לְקַמֵּן בְּסִימָן כִּכֵּב: (לב) עֲלִית־תַּמִּיד: וְחִי־אֵם:

